

Sortavalan haudattujen muistolle

Sortavalan kaupunki oli osa Suomea aina vuoteen 1944, nykyisin se kuuluu Venäjän Karjalaan. Kuten kaikkialla Karjalassa, paikallinen luonto ihastuttaa hämmästyttävällä ja herkällä kauneudellaan. Puhtaat metsät marjoiheen ja sienineen, siniset järvet, joita ympäröivät vuoroin karheat kallioiset rannat ja hyväilevät hietikot, tekevät kulkijaan syvän vaikutuksen. Suomen aikaan Sortavalan kaupungin kauneus ja ympäröivä luonto olivat sopusoinnussa keskenään. Sortavala oli suomalaisessa mittakaavassa melko suuri teollisuuden ja kulttuurin keskus ja arkkitehtuurisesti hyvin kaunis kaupunki laadukkaine, etupäässä puusta tehtyine taloineen ja lukuisine kirkkoineen ja rukoushuoneineen. Sortavalan entiset suomalaiset asukkaat muistelevat, että heidän aikanaan kaupungissa elettiin tapahtumarikasta elämää, jonka ansioista Sortavala muistutti enemmän pääkaupunkia kuin maalaispaikkakuntaa. Kaupungin ilmapiiri oli tuolloin hyvin kansainvälinen, täällä lähekkäin asuneet suomalaiset, venäläiset, saksalaiset ja ruotsalaiset tulivat hyvin toimeen keskenään.

Tämän päivän Sortavalasta saa valitettavasti aivan toisenlaisen käsityksen. Syrjäseutuisuuden ja hoitamattomuuden tunnistaa joka askeleella. Ränсистyneet, remontin tarpeessa olevat talot kertovat tarvikepulasta ja yleisestä köyhyydestä. Historiallisesti ja arkkitehtonisesti arvokkaassa kappelissa on näihin päiviin saakka toiminut moottoreja remontoiva korjaamo. Ja jos vilkaisette entiselle suomalaisten hautausmaalle, näette siellä kaupungin rentuja hautakivistä pystyttämänsä pöydän ääressä.

Alpo Hukka, 80-vuotias helsinkiläinen pappi, syntyi ja kasvoi Sortavalassa. Hän oli 28-vuotias, kun hän yhdessä yli 400 000 muun suomalaisen kanssa joutui jättämään Karjalan ja kotikaupunkinsa Sortavalan. Rauhansopimuksen ehtojen mukaan Sortavala piti luovuttaa Neuvostoliitolle. Vuonna 1944 Sortavalasta lähtemään joutuneiden sydämiin juurtui ikuinen, parantumaton ikävä rakkaille kotiseuduille.

Erossaolo tutuista paikoista kesti kauan, mutta onneksi ei sentään ikuisesti. Monia entisiä Sortavalan asukkaita oli vielä elossa, kun matkustaminen synnyinseuduille tuli mahdolliseksi. Heille ei ollut tärkeää, että Sortavala ei ollut enää entisensä. Heille oli tärkeää, että he saattoivat taas kävellä kotikunnaillaan, siellä, missä joskus olivat syntyneet, kasvaneet, rakastaneet, löytää nokkosten ja pehkojen keskeltä kotitalon perustusten jäännökset, nähdä koulurakennuksensa, mennä juuri sille uimarannalle, jossa kerran tapasivat rakastettunsa ja lopulta päätyä hautausmaalle ja istuutua hiljaisuudessa äidin haudan viereen...

Melkein kaikki tänne tulevat suomalaiset käyvät vanhalla suomalaisella hautausmaalla. Lähtiessään v. 1944 synnyinseuduiltaan he eivät joutuneet jättämään vain kotejaan, kirkkojaan ja puutarhojaan, vaan myös näihin multiin haudatut sukulaiset ja läheiset.

Alpo Hukalta jäi Sortavalan hautoihin vanhemmat ja esi-isiä useamman sukupolven ajalta niin äidin kuin isänkin puolelta. Kun Alpo Hukka monen vuoden eron jälkeen palasi Sortavalan, hänen jalkansa löysivät vanhasta muistista helposti tien vanhalle suomalaiselle hautausmaalle. Esi-isiensä hautakiviä hän ei siellä nähnyt. Suuri osa muistomerkeistä oli tuhottu, hautakivet oli revitty maasta, ne oli kaadettu ja niihin oli kirjoiteltu hävyttömyyksiä. Alpo Hukka on ehtinyt nähdä elämässään paljon - hän toimi

pappina luterilaisissa seurakunnissa Suomessa, oli kauan lähetystyössä Namibiassa - mutta kaikesta elämänkokemuksestaan huolimatta hän ei ole vieläkaan pystynyt löytämään vastausta niihin katkeriin kysymyksiin, jotka hänen mieleensä nousivat, kun hän näki nuo tuhotut muistomerkit ja häväistyt hautakivet: "Miksi? Minkä takia?" Luulenpa, että nuo samat kysymykset heräävät muillekin suomalaisille, joiden sukulaisia ja läheisiä on haudattu Sortavalaan.

Suomessa kunnioitetaan kuolleiden muistoa eikä Suomessa näe hoitamattomia hautoja. Suomalaisilla on myös hieno traditio: kristillisen maailman suurimpana juhlapäivänä, jouluna, he menevät haudoille ja sytyttävät niille kynttilät. Ne palavat kauan ja jouluyönä kynttilämeri valaisee suomalaisia hautausmaita. Monella suomalaisella hautausmaalla on haudattuina neuvostosotilaita, jotka kuolivat Suomessa viime sodan taisteluissa. Joihinkin hautakiviin on hakattu sotilaiden nimet, toisissa lukee vain yksinkertaisesti " Aseveljien hautakivi neuvostosotilaille", haudattujen lukumäärä ja hautauksen päivämäärä. Kaikkia neuvostosotilaiden hautoja hoidetaan ja niille tuodaan kukkia.

Alpo Hukan mielestä juuri näin pitäisi ollakin: säilyttämällä kuolleet muistoissaan, huolehtimalla heidän haudoistaan, ihmiskunta siirtää esi-isiensä historiaa ja omaa historiaansa seuraaville sukupolville. "Sivistyneen kansan tulee tietää totuus omasta historiastaan, millainen se sitten onkaan ollut", hän sanoo.

Antaessaan haastattelua lehdellemme Alpo Hukka pyysi, ettei kiinnitettäisi liikaa huomiota negatiivisiin aikoihin, vaan kerrottaisiin ennen kaikkea niistä positiivisista signaaleista, joita Sortavalasta on parin viime vuoden aikana saatu. Suurin tapahtuma, josta on paljon kirjoitettu niin Suomen kuin Venäjänkin lehdissä, on tietysti ollut 452:n suomalaisen sotilaan hautamuistomerkin vihkiminen Sortavalan keskustassa.

Pikkuhiljaa vanha suomalainen hautausmaakin muotoutuu entisen näköiseksi. Ja vaikka siellä vanhaan malliin kaupungin rentut vielä majailevatkin, voi joka tapauksessa todeta, että hautausmaa-alue on saatu jo jonkinlaiseen kuntoon, hautakiviä on siirretty omille paikoilleen ja muutamia arvokkaita muistomerkkejä on onnistuttu kunnostamaan.

Alpo Hukka tutustui viime kuussa Sortavalassa Reino Pulkkiseen, entiseen sortavalalaiseen ja " Pohjoisen kauppatie"- lehden päätoimittajaan. Reino Pulkkisen siskon ja veljen haudat jäivät Sortavalaan. Tämä satunnainen tapaaminen johti ajatukseen kertoa lehtemme lukijoille Sortavalasta ja sen aikaisemmista asukkaista, niin kuolleista kuin elävistäkin, pienestä palasta yhteistä historiaamme, samoin kuin heistä, jotka taistelevat sen puolesta, että tuota aikaa ei unohdettaisi.

Käännös: Marja Lampi